

17.06.2013

Kj/4

§ 713

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuutta ja luovuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

HEL 2013-006512 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa valtiovaraministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta esitykseksi yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuutta ja luovuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Valtiovaraministeriö on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi laeiksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain ("verojulkisuuslaki") muuttamisesta sekä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain ("tilaajavastuulaki") 5 §:n muuttamisesta. Valtiovaraministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa 7.5.2013 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle. Helsingin kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun sääntelyn taustalla ja tavoitteena on helpottaa tilaajavastuulain tilaajille asettamien velvoitteiden täyttämistä ja edistää harmaan talouden torjuntaa julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on lisäksi laajentaa verovelkatietojen käyttöä harmaan talouden torjunnan välineenä myös tilaajavastuulain ja julkisista hankinnoista annetun lain ("hankintalaki") soveltamispiirin ulkopuolelle jäävissä sopimussuhteissa. Esitettyjen muutosten arvioidaan heikentävän harmaan talouden toimijoiden toimintaedellytyksiä yleisemminkin ja muodostavan myös harmaan talouden ulkopuolelle ulottuvan kannustimen yrityksille täyttää maksuvelvoitteensa. Lisäksi esitettyjen muutosten arvioidut harmaata taloutta vähentävät vaikutukset parantavat samalla velvoitteistaan huolehtivien yritysten kilpailuedellytyksiä.

Helsingin kaupunki toteaa, että ehdotetun sääntelyn tarkoitus ja tavoite ovat erittäin kannatettavia. Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä, että kansallinen lainsäädäntö tarjoaa hankintalain mukaisille hankintayksiköille, tilaajavastuulain mukaisille tilaajille ja muillekin toimijoille mahdollisimman kattavat keinot harmaan talouden torjumiseksi. Veroparatiisien avulla tapahtuva verojen tosiasiallinen kiertäminen on suuri ongelma. Lisäksi yritystoiminnan avoimuus ja yritysten vastuullisuus veronmaksussa ovat Helsingin kaupungille tärkeitä päämääriä.

Helsingin kaupunki edellyttää omissa kaupunkikonsernin harmaan talouden torjuntaohjeissaan, että hankintojen kilpailuttamisen yhteydessä selvitetään tarjoajien verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksaminen joko pyytämällä voittavalta tarjoajalta todistukset suoritetuista maksuista tai tarkistamalla vastaavat tiedot luotettavana pidettävältä tietojen ylläpitäjältä. Jos verojen tai eläkevakuutusmaksujen maksaminen on laiminlyöty, on kyseinen tarjoaja suljettava pois tarjouskilpailusta. Harmaan talouden torjunnan toteuttaminen edellyttää, että tilaajalla on käytännössä mahdollisuus saada riittävät tiedot tarjoajan toiminnasta ja veloitteiden hoidosta.

Helsingin kaupunki pitää oikeansuuntaisena kehityksenä sitä, että jatkossa sillä olisi hallituksen esitysluonnoksen mukaan mahdollisuus tarkastaa verojen maksamista koskevat tiedot myös itse. Näin lainsäädännön ja kaupungin omien ohjeiden mukainen tarkastusvelvollisuus voitaisiin kussakin tapauksessa pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Tätä edistää erityisesti se, että verovelkatietojen tarkastaminen ei nykytilanteesta poiketen edellyttäisi jatkossa tarjoajayritykseltä toimenpiteitä eli verovelkatodistuksen hankkimista tai valtakirjan antamista. Samalla on kuitenkin todettava, että hallituksen esitysluonnoksen muutokset eivät edistä tai tehosta muiden tilaajavastuulain mukaisten selvitysvelvollisuuksien täyttämistä (esimerkiksi eläkevakuutuksen ottaminen ja siihen liittyvien maksujen suorittaminen).

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä myös esitykseen sisältyvää ehdotusta siitä, että kausiveroilmoitusten antamisen laiminlyöntiä koskevat tiedot merkittäisiin julkiseen rekisteriin. Samaten maksujärjestelyä koskevien rekisteritietojen saatavuus on tärkeää. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan myös muita verolajeja koskevat ilmoitusten antamisen laiminlyönnit tulisi saattaa rekisteriin mahdollisimman pikaisesti.

Helsingin kaupunki pitää harmaan talouden torjuntaan liittyvien tavoitteiden vuoksi välttämättömänä, että Verohallinto voisi luovuttaa esitysluonnoksen mukaisesti paitsi yrityksen myös yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkaa koskevan tiedon tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuuden täyttämiseksi.

Esitysluonnoksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on olennaista, että verovelkarekisterin tiedot ovat mahdollisimman ajantasaiset ja kattavat. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että rekisteristä ilmenisi yritysten verovelkojen todellinen kokonaistilanne mahdollisine maksujärjestelyineen, ja että rekisteritiedot päivittyisivät mahdollisimman reaaliaikaisesti, jotta rekisterin luotettavuus olisi korkealla tasolla.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan verovelkarekisteriin merkittävät tiedot olisi mahdollista hakea vain yksittäisinä hakuina, ja tietojen hakumahdollisuutta rajoitettaisiin siten, että sama hakija voisi vuorokauden aikana hakea tietoja vain rajallisesta määrästä yrityksiä. Helsingin kaupunki pitää oman toimintansa volyymin huomioon ottaen tärkeänä, että mahdollisia hakumäärien rajoituksia ja/tai hakijakäsitteen määritelmää ei aseteta liian tiukoiksi. Helsingin kaupunki on erittäin suuri hankintayksikkö sekä tilaajavastuulain mukainen tilaaja ja sen tulee voida tehdä riittävä määrä hakuja saman vuorokauden aikana omien selvityselvoitteidensa tarkoituksenmukaiseksi suorittamiseksi. Helsingin kaupungin käsityksen mukaan tilanne on samankaltainen ainakin kaikissa suurimmissa kaupungeissa.

Helsingin kaupunki pitää ongelmallisena sitä, että esitettyjen, sinänsä kannatettavien ja tarpeellisten, muutosten jälkeenkin sen on mahdollista selvittää vain se, onko yrityksellä verovelkaa ja/tai onko se laiminlyönyt tietyt ilmoitusvelvollisuutensa. Esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten lisäksi kansallista hankintalainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi nykyistä tehokkaamman puuttumisen aggressiivisen verosuunnittelun ja veroparatiisikäytäntöjen ongelmiin. Tähän liittyen tulisi toteuttaa tarvittavat selvitykset ja valmistella tehokas keinovalikoima, jolla kunnat ja muut hankintayksiköt voisivat välttää yhteistyötä niiden yritysten kanssa, jotka käytännössä kiertävät verovastuutaan Suomessa kansainvälisten veroparatiisien avulla.

Helsingin kaupunki on sopinut harmaan talouden torjuntaan liittyen Verohallinnon kanssa siitä, että Verohallinnolle lähetetään tiedot tietyistä kaupunkikonsernin palveluhankinnoista. Verohallinto suorittaa tietojen perusteella omissa tietokannoissaan seulonnan, jonka perusteella kaupunki saa tietoa siitä, kuinka monella kaupunkikonsernin (Verohallinnolle ilmoittamista) sopimuskumppaneista on epäselvyyksiä harmaan talouden torjuntaan tai muuhun verovelvollisuuden noudattamiseen liittyen. Kyseiset Verohallinnolta saatavat tiedot esitetään kootusti kaupungin harmaan talouden seurantaraportissa.

Helsingin kaupunki ei kuitenkaan saa Verohallinnolta vertailutietojen yhteydessä tietoa siitä, mitkä yritykset ovat ”jääneet seulaan”. Lainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että Verohallinto voisi luovuttaa muun muassa Helsingin kaupungille harmaan talouden torjumiseksi niiden yritysten tiedot, joita seulonnan perusteella tutkitaan tarkemmin. Tähän tulisi liittyä yksittäistapauksissa myös esimerkiksi tietojen saaminen suoritetuista verotarkastuksista tuloksineen sekä Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamista velvoitteidenhoitoselvityksistä ja muista tiedoista. Kunnilla ja muilla hankintayksiköillä tulee olla riittävät mahdollisuudet selvittää, miten tarjoajat ovat tosiasiaissa hoitaneet

17.06.2013

Kj/4

verojenmaksuun liittyvät velvoitteensa. Tieto maksamattomiin veroihin kohdistetuista perintätoimista ei ole riittävä. Verotustietoja on syytä avata kunnille myös siksi, että kunnilla veronsaajina tulee olla mahdollisuudet tarkastaa niille kuuluvien verotulojen muodostumiseen liittyvät tiedot.

Lopuksi Helsingin kaupunki katsoo, että valtion tulee osoittaa riittävästi henkilöstö- ja muita resursseja aggressiiviseen verosuunnitteluun, siirtohinnoitteluun sekä veronkiertoon liittyvien (keinotekoisten) järjestelyjen ja muiden ongelmien tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi

Otteet

Ote

Valtiovarainministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta esitykseksi yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuutta ja luovuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Valtiovarainministeriö on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi laeiksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain ("vero-julkisuuslaki") muuttamisesta sekä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain ("tilaajavastuulaki") 5 §:n muuttamisesta. Valtiovarainministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa 7.5.2013 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle. Helsingin kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun sääntelyn taustalla ja tavoitteena on helpottaa tilaajavastuulain tilaajille asettamien velvoitteiden täyttämistä ja edistää harmaan talouden torjuntaa julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on lisäksi laajentaa verovelkatietojen käyttöä harmaan talouden torjunnan välineenä myös

tilaajavastuulain ja julkisista hankinnoista annetun lain ("hankintalaki") soveltamispiirin ulkopuolelle jäävissä sopimussuhteissa. Esitettyjen muutosten arvioidaan heikentävän harmaan talouden toimijoiden toimintaedellytyksiä yleisemminkin ja muodostavan myös harmaan talouden ulkopuolelle ulottuvan kannustimen yrityksille täyttää maksuvelvoitteensa. Lisäksi esitettyjen muutosten arvioidut harmaata taloutta vähentävät vaikutukset parantavat samalla velvoitteistaan huolehtivien yritysten kilpailuedellytyksiä.

Helsingin kaupunki toteaa, että ehdotetun sääntelyn tarkoitus ja tavoite ovat erittäin kannatettavia. Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä, että kansallinen lainsäädäntö tarjoaa hankintalain mukaisille hankintayksiköille, tilaajavastuulain mukaisille tilaajille ja muillekin toimijoille mahdollisimman kattavat keinot harmaan talouden torjumiseksi. Veroparatiisien avulla tapahtuva verojen tosiasiallinen kiertäminen on suuri ongelma. Lisäksi yritystoiminnan avoimuus ja yritysten vastuullisuus veronmaksussa ovat Helsingin kaupungille tärkeitä päämääriä.

Helsingin kaupunki edellyttää omissa kaupunkikonsernin harmaan talouden torjuntaohjeissaan, että hankintojen kilpailuttamisen yhteydessä selvitetään tarjoajien verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksaminen joko pyytämällä voittavalta tarjoajalta todistukset suoritetuista maksuista tai tarkistamalla vastaavat tiedot luotettavana pidettävältä tietojen ylläpitäjältä. Jos verojen tai eläkevakuutusmaksujen maksaminen on laiminlyöty, on kyseinen tarjoaja suljettava pois tarjouskilpailusta. Harmaan talouden torjunnan toteuttaminen edellyttää, että tilaajalla on käytännössä mahdollisuus saada riittävät tiedot tarjoajan toiminnasta ja velvoitteiden hoidosta.

Helsingin kaupunki pitää oikeansuuntaisena kehityksenä sitä, että jatkossa sillä olisi hallituksen esitysluonnoksen mukaan mahdollisuus tarkastaa verojen maksamista koskevat tiedot myös itse. Näin lainsäädännön ja kaupungin omien ohjeiden mukainen tarkastusvelvollisuus voitaisiin kussakin tapauksessa pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Tätä edistää erityisesti se, että verovelkatietojen tarkastaminen ei nykytilanteesta poiketen edellyttäisi jatkossa tarjoajayritykseltä toimenpiteitä eli verovelkatodistuksen hankkimista tai valtakirjan antamista. Samalla on kuitenkin todettava, että hallituksen esitysluonnoksen muutokset eivät edistä tai tehosta muiden tilaajavastuulain mukaisten selvitysvelvollisuuksien täyttämistä (esimerkiksi eläkevakuutuksen ottaminen ja siihen liittyvien maksujen suorittaminen).

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä myös esitykseen sisältyvää ehdotusta siitä, että kausiveroilmoitusten antamisen laiminlyöntiä

koskevat tiedot merkittäisiin julkiseen rekisteriin. Samaten maksujärjestelyä koskevien rekisteritietojen saatavuus on tärkeää. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan myös muita verolajeja koskevat ilmoitusten antamisen laiminlyönnit tulisi saattaa rekisteriin mahdollisimman pikaisesti.

Helsingin kaupunki pitää harmaan talouden torjuntaan liittyvien tavoitteiden vuoksi välttämättömänä, että Verohallinto voisi luovuttaa esitysluonnoksen mukaisesti paitsi yrityksen myös yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkaa koskevan tiedon tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuuden täyttämiseksi.

Esitysluonnoksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on olennaista, että verovelkarekisterin tiedot ovat mahdollisimman ajantasaiset ja kattavat. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että rekisteristä ilmenisi yritysten verovelkojen todellinen kokonaistilanne mahdollisine maksujärjestelyineen, ja että rekisteritiedot päivittyisivät mahdollisimman reaaliaikaisesti, jotta rekisterin luotettavuus olisi korkealla tasolla.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan verovelkarekisteriin merkittävät tiedot olisi mahdollista hakea vain yksittäisinä hakuina, ja tietojen hakumahdollisuutta rajoitettaisiin siten, että sama hakija voisi vuorokauden aikana hakea tietoja vain rajallisesta määrästä yrityksiä. Helsingin kaupunki pitää oman toimintansa volyymin huomioon ottaen tärkeänä, että mahdollisia hakumäärien rajoituksia ja/tai hakijakäsittelyn määritelmää ei aseteta liian tiukoiksi. Helsingin kaupunki on erittäin suuri hankintayksikkö sekä tilaajavastuulain mukainen tilaaja ja sen tulee voida tehdä riittävä määrä hakuja saman vuorokauden aikana omien selvitysvelvoitteidensa tarkoituksenmukaiseksi suorittamiseksi. Helsingin kaupungin käsityksen mukaan tilanne on samankaltainen ainakin kaikissa suurimmissa kaupungeissa.

Helsingin kaupunki pitää ongelmallisena sitä, että esitettyjen, sinänsä kannatettavien ja tarpeellisten, muutosten jälkeenkin sen on mahdollista selvittää vain se, onko yrityksellä verovelkaa ja/tai onko se laiminlyönyt tietyt ilmoitusvelvollisuutensa. Esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten lisäksi kansallista hankintalainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi nykyistä tehokkaamman puuttumisen aggressiivisen verosuunnittelun ja veroparatiisikäytäntöjen ongelmiin. Tähän liittyen tulisi toteuttaa tarvittavat selvitykset ja valmistella tehokas keinovalikoima, jolla kunnat ja muut hankintayksiköt voisivat välttää yhteistyötä niiden yritysten kanssa, jotka käytännössä kiertävät verovastuutaan Suomessa kansainvälisten veroparatiisien avulla.

Helsingin kaupunki on sopinut harmaan talouden torjuntaan liittyen Verohallinnon kanssa siitä, että Verohallinnolle lähetetään tiedot tietyistä kaupunkikonsernin palveluhankinnoista. Verohallinto suorittaa tietojen perusteella omissa tietokannoissaan seulonnan, jonka perusteella kaupunki saa tietoa siitä, kuinka monella kaupunkikonsernin (Verohallinnolle ilmoittamista) sopimuskumppaneista on epäselvyyksiä harmaan talouden torjuntaan tai muuhun verovelvollisuuden noudattamiseen liittyen. Kyseiset Verohallinnolta saatavat tiedot esitetään kootusti kaupungin harmaan talouden seurantaraportissa.

Helsingin kaupunki ei kuitenkaan saa Verohallinnolta vertailutietojen yhteydessä tietoa siitä, mitkä yritykset ovat ”jääneet seulaan”. Lainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että Verohallinto voisi luovuttaa muun muassa Helsingin kaupungille harmaan talouden torjumiseksi niiden yritysten tiedot, joita seulonnan perusteella tutkitaan tarkemmin. Tähän tulisi liittyä yksittäistapauksissa myös esimerkiksi tietojen saaminen suoritetuista verotarkastuksista tuloksineen sekä Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamista velvoitteidenhoitoselvityksistä ja muista tiedoista. Kunnilla ja muilla hankintayksiköillä tulee olla riittävät mahdollisuudet selvittää, miten tarjoajat ovat tosiasiallisesti hoitaneet verojenmaksuun liittyvät velvoitteensa. Tieto maksamattomiin veroihin kohdistetuista perintätoimista ei ole riittävä. Verotustietoja on syytä avata kunnille myös siksi, että kunnilla veronsaajina tulee olla mahdollisuudet tarkastaa niille kuuluvien verotulojen muodostumiseen liittyvät tiedot.

Lopuksi Helsingin kaupunki katsoo, että valtion tulee osoittaa riittävästi henkilöstö- ja muita resursseja aggressiiviseen verosuunnitteluun, siirtohinnoitteluun sekä veronkiertoon liittyvien (keinotekoisten) järjestelyjen ja muiden ongelmien tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi.

Esittelijä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuutta ja luovuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausunto on pyydetty lähettämään ministeriölle sähköpostitse tiistaihin 18.6.2013 mennessä.

Lausunto on valmisteltu talous- ja suunnittelukeskuksen, hallintokeskuksen oikeuspalveluiden ja hankintakeskuksen yhteistyönä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

17.06.2013

Kj/4

Lisätiedot

Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi

Otteet

Ote
Valtiovarainministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu

Tiedoksi

Taske
Oike
Hankintakeskus